

МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЁТ БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ХОРИЖИЙ САРМОЯЛАРНИНГ ЎРНИ

Носиров Хусанбой

Андижон иқтисодиёт ва қурилиш институти
Ижтимоий-иқтисодий фанлар кафедраси асиссенти

АННОТАЦИЯ

Ҳар бир мамлакатнинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни ва салоҳияти унинг иқтисодий ҳамда ижтимоий ривожланиш даражаси билан белгиланади. Шунинг учун ҳам хорижий инвестицияларни миллий иқтисодиётга жалб қилишнинг оқилона йулларини танлаш Ўзбекистон учун энг муҳим вазифалардан бири бўлиб қолди. Ушбу мақолада миллий иқтисодиёт барқарорлигини таъминлашда хорижий сармояларнинг ўрни кенг ёритилган.

Калит сўзлар: Инвестиция, Инвестицион муҳит, иқтисодиётни эркинлаштириш.

Ҳар бир мамлакатнинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни ва салоҳияти унинг иқтисодий ҳамда ижтимоий ривожланиш даражаси билан белгиланади. Шунинг учун ҳам хорижий инвестицияларни миллий иқтисодиётга жалб қилишнинг оқилона йулларини танлаш Ўзбекистон учун энг муҳим вазифалардан бири бўлиб қолди.¹

Ташқи иқтисодий фаолиятни эркинлаштириш, республика иқтисодиётига хорижий инвестицияларни жалб қилишни таъминлайдиган ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ва бошқа шарт-шароитларни такомиллаштириш, хорижий инвестицияларга нисбатан очик эшиклар сиёсатини изчиллик билан ўтказиш, маблағларни республиканинг иқтисодий мустақиллигини таъминловчи устувор йуналишларда мужассам қилиш республикамизда ўтказилаётган иқтисодий сиёсатнинг асосий тамойилларидандир.

Ҳар қандай иқтисодий тизимнинг тараққиёт даражаси ва барқарор иқтисодий ўсишга эришишида хорижий инвестициялар муҳим омиллардан бири ҳисобланади. Бу ўз навбатида, мамлакатимиз миллий иқтисодиётига хорижий инвестицияларни кенг жалб қилиш учун биринчи галда, улар учун қулай муҳит,

---

¹Ғуломов С. Тадбиркорлик ва кичик бизнес.-Т.; Шарқ. 2002 й. 100-150 б.

кафолат ва рағбатлантирувчи иқтисодий омилларни кучайтиришни тақозо этади.

Хорижий инвестицияларни жалб қилиш ҳамда қўшма корхоналар тузишдан асосий мақсад эса куйидаги кўринишдаги иқтисодий тангликлардан чикиб кетиш ва:

✓ республикамиздаги мавжуд хўжалик ва молиявий аҳволни барқарорлаштириш;

✓ янги очилган қўшма корхоналарда ишчи ўринларини яратиш, ишсизлик муаммосини нисбатан бартараф этишга кўмак бериш;

✓ давлат бюджетига солиқ тушумларини кўпайтириб, бюджет тақчиллигини олдини олишга эришиш;

✓ рақобатбардош бозор муносабатларини шакллантириш;

✓ монополиянинг олдини олиш ва бартараф қилиш;

✓ импорт товар ва хизматлар салмоғини камайитириб, экспорт салоҳиятини оширишдан иборатдир.

Ҳар қандай хорижий инвестор қўшма корхона ташкил қилишдан аввал бу тадбир ўзи учун қандай ва қанча иқтисодий самара беришини тахмин қилиб кўради. Агар инвестор ихтиёридаги бойлик бирламчи иқтисодий самара бермаса, у ҳеч қачон ўзга бир давлатда қўшма корхона тўзишга рози бўлмайди. Демак, хорижий инвесторлар учун бошқа давлатлардагига қиёслаганда шундай иқтисодий шарт-шароитлар яратиш беришимиз керакки, пировардида, улар ҳам, биз ҳам иқтисодий-ижтимоий самара олайлик. Бунинг учун биз, аввало қўшма корхоналар учун иқтисодий инфратузилмани такомиллаштиришимиз лозим.

Четдан жалб қилинаётган маблағларнинг етарли даражада самарали эмаслиги ва кейинги пайтда кузатилаётган унинг янада пасайиш хавфи жавоб чораларини кўришни тақозо этади. Ўзбекистон Республикаси Статистика қўмитаси маълумотига кура, 2017 йилда асосий сармоёга қилинган инвестициялар 503 миллиард сўмни ташкил этди, шундан 23 миллиард суми чет эл инвестицияларидир.¹ Шу муносабат билан чет эл инвестицияларини жалб қилиш ва улардан фойдаланиш механизминини такомиллаштириш йулларини белгилаб олиш жуда муҳимдир. Инвестицияларнинг у ёки бу мамлакат иқтисодиётига кириб келиши иқтисодий ва ижтимоий тараққиётнинг ўзига хос катализатори бўлиб хизмат қилади.² Гап фақат унинг базасида янги ишлаб чиқаришни ташкил этишда эмас, гарчи бу жуда муҳим бўлса ҳам. Лекин, инвестицияларнинг илгари етарли даражада ишлатилмаган табиий, ишлаб

¹ Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва Статистика Вазирлиги маълумотлари.

² Щикматов А. Иқтисодий ислохотларни эркинлаштириш ва инвестиция сиёсати.

// Бозор пул ва кредит журн. 2000. №6. 49-40 б.

чиқариш ва меҳнат потенциалларининг хўжалик жараёнига кўшилишини жадаллаштирувчи омил сифатидаги вазифаси муҳимрокдир. Чет эл сармояси миллий ресурслар билан узвий кўшилган холда илғор технологияларни қўллаш, ходимлар малакасини ошириш ва маҳаллий ишлаб чиқариш ресурсларидан фойдаланишни жадаллаштириш асосида юкори интеграл самара беради.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати: (REFERENCES)

1. Минаева О.А. Комплексный подход к оценке экономического потенциала промышленного предприятия // Экономика. Инновации. Управление качеством. 2012. №1. стр. 38-44.;
2. Мухаметшин М.Ф. Оценка инвестиционного потенциала предприятия как основа разработки инновационной стратегии промышленного комплекса и региона // Российское предпринимательство. 2007. №5. Вып. 1. стр. 49-53.;
3. Попов Е.В., Ханжина В.Н. Структура рыночного потенциала предприятия // Проблемы теории и практики управления. 2011. №6. стр. 35-39.;